

Väärennetty lääke voi koitua kohtaloksi

Valelääkkeiden tilaaja pelaa hengellään venäläistä rulettia: väärennettyjen lääkkeiden koostumuksesta ei ole minkäänlaista takuuta.

Suomalaisten ostamien väärennettyjen lääkkeiden määrä on koko ajan kasvussa. Tullin viimevuotisten tietojen mukaan valelääkkeiden takavarikot ovat kuudessa vuodessa noin kymmenkertaistuneet. Lääkeyhtiö Pfizerin taannoksen tutkimuksen mukaan suomalaiset ostavat väärennettyjä lääkkeitä vuodessa 44 miljonnalla eurolla.

Ei kuitenkaan kannattaisi. Vaikka väärennöksiä on tarjolla netin ja sähköpostin kautta halvalla ja helposti, väärennösten ostaja ottaa suuren riskin.

”Se on kuin pelaisi venäläistä rulettia hengellään. Väärennökset ovat valvonnan ulkopuolella, eikä kukaan tiedä, mistä ne on tehty ja ovatko ne turvallisia”, sanoo ylioprosori **Sami Paaskoski** lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksesta Fimeasta.

Väärennetty lääke voi sisältää elimistölle haitallisia aineita tai se ei sisällä vaikuttavia aineita lainkaan. Tällöin sairaus, jota varten lääkettä on otettu, voi pahentua huomattavasti.

”Väärennettyjen lääkkeiden tilaaja syyllistyy rikokseen, ottaa riskin oman terveytensä kannalta ja rahoittaa järjestäytyntä rikolli-

suutta”, täydentää Pfizerin vastuunalainen johtaja **Pasi Virta**.

Suomen apteekit turvallisia

Lääkeväärennökset tulevat Suomeen joko netistä tilaamalla tai matkailijoiden mukana ulkomailta. Meillä apteekkeissa lääkeväärennöksiä ei esiinny, vaikka monissa muissa maissa väärennöksiä tavataan apteekkeistakin.

Mistä sitten tietää netissä surffaillessaan tai ulkomailla liikkuaessaan, että lääke on aito? Lääkkeen ulkonäöstä sitä ei pysty välttämättä päättelemään millään tavalla, vaan asian tuntijatkin erottavat väärennöksen aidosta vasta laboratoriossa.

”Lähtökohta on, että lääkkeitä ei pidä ostaa laittomista paikoista, koska ne ovat hyvin suurella todennäköisyydellä väärennöksiä. Reseptilääkkeitä ei pitäisi lähteä omin päin tilaamaan ilman reseptiä mistään”, Paaskoski neuvoo.

Viimeisin trendi on tarjota lääkeväärennöksiä sosiaalisessa mediassa ja mobiilisti. Paaskoski kehottaa suhtautumaan näihin tarjouksiin varauksella.

Lääkkeitä myydään toki laillisissakin nettiapteekkeissa, jotka ovat turvallisia paikkoja ostaa lääkkeitä.

Kaikkia lääkkeitä, joilla on kysyntää, väärennetään.

Pasi Virta
Vastuunalainen johtaja,
Pfizer

Kukaan ei tiedä,
mistä väärennetyt
lääkkeet on tehty.

Sami Paaskoski
Yliproviisori, Fimea

Suomen lailliset verkkoapteekit on listattu Fimean ylläpitämään luetteloon, johon verkkoapteekin sivuilta on oltava linkki. Väärennössivustoja on olemassa suomeksikin, joten pelkkään kieleen ei pidä luottaa.

Kaikkea väärennetään

Maailman eniten väärennetyt lääkkeet on edelleen erektiohäiriölääke Viagra. Usein väärennöksiksi päätyvät laihdutuslääkkeetkin, mutta yhä useammin myös peruslääkkeet, kuten särky-, verenpaine-, syöpä- ja kolesterolilääkkeet sekä antibiootit.

”Edelleen erektio- ja laihdutuslääkkeitä väärennetään runsaasti, mutta trendi näyttää olevan se, että väärennösbisnes laajenee nopeasti myös muihin lääkkeisiin. Kaikkia lääkkeitä, joilla on kysyntää, väärennetään”, Virta korostaa.

Tyypillinen syy hankkia väärennetyjä lääkkeitä on netistä tilaamisen helppous sekä se, ettei kehdata mennä lääkärin puheille tai apteekkiin. Sekä Virta että Paaskoski pitävät yhtenä lääkeväärennösten kasvun syynä sitä, että netistä hankitaan nykyään ylipäänsä enemmän tietoa.

”Netissä on yhä enemmän ja enemmän toisaalta oikeaa tietoa mutta myös mutu-tietoa. Sitä kautta on helpompi tehdä itselle diagnoosi, joka voi hyvinkin olla väärä, ja hankkia laittomat lääkkeet”, Paaskoski sanoo.

”Ihmiset suhtautuvat liian kevyesti lääkkeiden käyttöön. Lääkäreiden koulutuksen pituudelle ja tiettyjen lääkkeiden reseptin takana olemiselle on kuitenkin painava syy. Lääkäri arvioi aina potilas- ja sairaus-

kohtaisesti lääkkeen tarpeen. Voi esimerkiksi olla syitä, miksi jotain lääkettä ei voi määrätä tietylle potilaalle, ja tätä netistä omin päin reseptilääkkeitä tilaavat eivät tule ajatelleeksi”, Virta huomauttaa.

Tuottoisaa rikollisille

Lääkeväärennöksiä on hankala saada kuriin paikallisesti, koska kyse on globaalista ongelmasta. Ilmiötä vastaan joudutaan kuitenkin taistelemaan kansallisen lainsäädännön aseina. Kaikissa maissa lääkkeitä väärentämisestä ei ole edes olemassa lakia, ja vaikka olisikin, lakeja ei aina valvota.

Suomessa tulli on keskeisin viranomaisena lääkeväärennösten torjunnassa, koska se on ensimmäinen taho, joka väärennöksiin törmää. Fimea tekee yhteistyötä Euroopan lääkewirastojen kanssa ja pitää asiaa esillä. Pfizer puolestaan tuottaa väärennöksistä tutkimustietoa myös viranomaisten käyttöön.

”Väärennösten lähtömaissa valvonta on hyvin heikkoa ja rangaistukset sekä kiinnijäämisen riski hyvin pieniä. Tämä on rikollisille varsin tuottoisaa toimintaa. Työvoimaa, raaka-aineita, laitteita ja tietotaitoa on saatavilla”, Paaskoski toteaa.

Netistä tilatun laittoman lääkkeen turvallisuus on aina tilaajan omalla vastuulla.

”Korostan, että meillä Suomessa on yksi maailman turvallisimmista jakeluketjuista. Se, mitä apteekista Suomessa saa, on edelleen aitoa, alkuperäistä ja turvallista”, Virta vakuuttaa. •

